

Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze

<http://www.valodaskonsultācijas.lv/lv/questions/645>

Jautājums	Vai latviešu literārajā valodā var lietot vārdu savienojumus kultūras produkts, izglītības produkts, zinātnes produkts, nacionālais kopprodukts ?
Atbilde	Šādi vārdu savienojumi ir pieļaujami vārda produkts daudznazīmības dēļ, taču tik plašs to lietojums latviešu valodā nav vēlams. „Latviešu literārās valodas vārdnīcā” vārds produkts skaidrots šādi: 1. ‘priekšmets, viela, ko iegūst cilvēka darba rezultātā’; 2. ‘uzturlīdzeklis ēdiena gatavošanai. Izstrādājums, kas sagatavots ēšanai’; 3. <i>ķīm.</i> ‘viela, savienojums, kas veidojas no citām vielām, savienojumiem’; 4. ‘apstākļu, vides iedarbības rezultāts; rezultāts, sekas (garīgai darbībai)’. „Ekonomikas skaidrojošajā vārdnīcā” vārdam fiksētas četras dažādas nozīmes: 1. ‘cilvēka darbības vielisks vai nemateriāls rezultāts (piemēram, kāds priekšmets, pakalpojums, zinātnisks atklājums, ideja); 2. ‘viela, ko ķīmiski iegūst no citām vielām’; 3. ‘kādu apstākļu, vides ietekmes sekas, rezultāts’; 4. ‘pārtikā lietojamie izstrādājumi un preces’. Arī terminā nacionālais kopprodukts ir lietots vārds produkts. Vārdnīcu skaidrojumi liecina, ka vārdam ir ļoti plašs lietojums, nav arī noliedzams, ka tas ir kļuvis par modes vārdu – klišeju, kad teju viss tiek dēvēts par produktu, līdzīgi tiek lietoti arī vārdi projekts, formāts, vīzija, filozofija u. c. Valodniece R. Veidemane par šādiem vārdiem saka: „Vārdam ir piešķirta ļoti plaša nozīme, ka patiesībā tas kļūst tukšs, jo laupa valodai spēju diferencēt dažādus jēdzienus. [...] Turklāt, uzsūcot sevī dažādas atšķirīgas nozīmes, tādi vārdi izstumj no aprites citus vārdus.” Valsts valodas centra direktors profesors <i>Dr. habil. med. M. Baltiņš</i> par vārda produkts lietojumu raksta: „[...] līdz šim termins produkts lietots pārtikas nozarē un terminā nacionālais kopprodukts, citos gadījumos no tā izvairoties, šis princips ievērots arī Eiropas Savienības materiālu tulkojumos. Termins produkts ir vietā abstraktā nozīmē, nevis runājot par konkrētām lietām.”
Avoti	<i>Latviešu literārās valodas vārdnīca</i> . 6 ₂ sēj. Atb. red. L. Ceplītis. Rīga : Zinātne, 1987, 397.–398. lpp.

Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca. R. Grēviņa (vad.). Rīga : Zinātne, 2000, 407. lpp.

Veidemane, R. Mērs, bilde un citi dažādu formātu projekti. *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi.* Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2006, 44.–46. lpp.

[LZA TK protokols Nr. 2/1098 \(10.03.2010\)](#)

